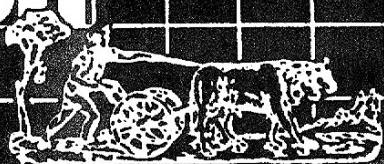

LA FEMOSA

agrupació cultural
ARTESA DE LLEIDA

SETEMBRE 1967

ABRIL-MAIG 1973

30

30
+70

100

OCTUBRE 1977

GENER 1986

70

GENER 1986

NÚMERO 70

PÒRTIC

Amb aquest número de Gener del 1986, LA FEMOSA, ha sortit setanta vegades al carrer des d'aquell mes de Novembre del 1977 amb què iniciàvem la Segona Època, i si a aquestes setanta vegades hi afegim les trenta de la primera època, resulta que LA FEMOSA ha arribat el número cent. Aquesta coincidència que no volem deixar passar per alt, ens omple de satisfacció al mateix temps que ens dóna confiança per a continuar endavant.

Més d'una vegada, al llarg d'aquest recorregut tan desigual, ens hem preguntat si la nostra tasca era útil, si valia la pena entestar-se a fer sortir una revista al nostre poble, si algú comportia les nostres opinions o inquietuds que en aquestes pàgines hem anat tractant... Ens hem preguntat més d'una vegada si la presència de LA FEMOSA ha ajudat a algú a tenir les idees més clares sobre el nostre poble, la nostra història o sobre la cultura catalana dins de la qual estem immersos.

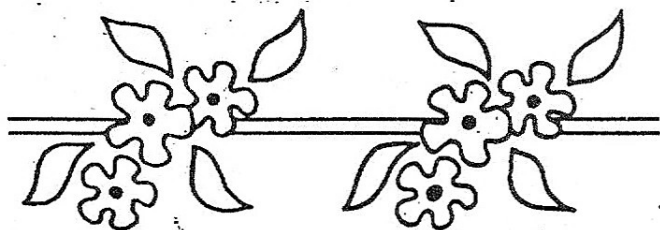
Poc a poc, a través dels anys, van venint les respostes; cada dia tenim més subscriptors, cada dia els articles que apareixen en aquests full són més comentats i cada dia hi ha més gent que espera cada mes la nostra revista. Això, que si es vol no és cap resposta, per a nosaltres és molt significa-

tiu, molt alentador... No damanèvem res més.

Tot i intentar ser objectius en totes les qüestions que ací acostumem a tractar (els articles, signats o amb pseudònim reflecteixen l'opinió dels seus autors que nosaltres respectem però que no necessàriament compartim) hem trobat gent que s'ha sentit molesta i fins i tot ferida en els seus sentiments. Ho sentim profundament, no és el nostre desig ferir o molestar ningú ja que per això parlem, sempre, en termes generals i mai no assenyaalem directament ningú. aquest fet, ecarà que negativament, també ens ve a confirmar que LA FEMOSA interessa, que se la té en compte.

Voldríem, però (és un desig formulat moltes vegades) que ací arribessin articles defençant tota mena d'opinions i que tots els artesencs, sentissin LA FEMOSA com una cosa seva a la qual fan arribar les seves reivindicacions i inquietuds, al mateix temps que assenyalessin totes les nostres mancances o tot allò que no els plau del nostre poble o de la nostra societat.

Comencem un altre any i el comencem havent assolit el número cent de la nostra revista. Des d'ací, a tothom, us desitgem un feliç i engrescador any 1986.

LA FEMOSA

• • REVISTA DE INFORMCIÓ LOCAL • •
EDITA AGRUPACIÓ CULTURAL "LA FEMOSA"
C. DEL CASTELL N. 23 ARTESA LLEIDA
DIPOSIT LEGAL N. L-264-1981
SEGONA EPOCA N. 70 GENEER 1986

INDEX

PORTIC	1
RESUM D'UNA ASSEMBLEA DE POBLE	4
TOPONÍMIA, SANTS O POLITICS	6
UNA NOMENCLATURA CANVIANT (carta oberta a 5 regidors)	8
DIALEGS... (amb Josep Olomí i Batlle, acollitat) . .	12
POESIA (a l'Antoni)	19
VAL MÉS MORIR DRET QUE VIURE AGENOLLAT	21
ESPIGANT (ja estic al cim de la vida; sóc gran) . .	24
LA FEMOSA. CENT NÚMEROS	27
COL.LABORACIONS INFANTILS	
EL REI DE TOTS ELS CONTES	29
EL GOS QUE S'AVORRIA	31
HUMOR a les pàgines	5, 11, 18, 23 i 28

Els articles i opinions que apareixen a les planes de LA FEMOSA, reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

AMB EL SUPORT DE LA GENERALITAT

RESUM D'UNA ASSEMBLEA DE POBLE

El dia 26 de Desembre (festa de Sant Esteve) l'Ajuntament va convocar tots els veïns a una Assemblea General per a parlar d'un únic tema.: Emissari Principal.

De tots és sabut les obres que s'estan fent per a construir un nou emissari de les aigües residuals del poble fins a la Femosa. Aquest emissor (les obres del qual ja fa prop d'un any que van començar) es fa amb tubs d'un metre de diàmetre col·locats a uns tres metres de fondària. S'anava construint molt lentament per problemes tècnics i de subsòl (en un bon tram hi havia roca). A la primavera es va deixar empantanegar una mica més amunt del Cementiri, però ara s'ha prolongat fins a la porta del Camp de Futbol on resta aturat una altra vegada. En aquest punt l'Ajuntament havia fet estudiar un altre projecte per a desviar (amb tubs més petits) pel mig del Poliesportiu fins a sortir a la Carretera, a l'indret de les últimes cases del poble, per a engollir les aigües del ramal de rec que fan a la vegada de claveguera. Aquest últim projecte segons va explicar el Sr. Alcalde s'havia fet per a estalviar-se el tràngol que significa continuar pel Passeig del Cementiri ja que, segons els sondejos fets a diferents punts, el subsòl, fins a la Carretera, estava format per aigua i fang, sense solera estable, i que a l'afonar fins a tres metres, els costats s'esllavissa-

ven dificultant i encarint considerablement l'obra. Segons l'Alcalde, en Josep Drudis, aquest segon projecte havia estat aconsellat pels enginyers de la Diputació. També, segons en Josep Drudis, fent aquest desviament, s'estalviaria molts diners ja que es podria construir cenyint-se amb els diners que hi ha del pressupost, i que tirar pel dret, seguint el Passeig del Cementiri, podria sortir (segons el pressupost presentat per una empresa) fins a 40.000 (a quaranta mil) pessetes metre linial i que això obligaria a l'Ajuntament a fer un repartiment d'x pessetes als veïns.

A les dues propostes presentades per l'Ajuntament, els veïns van triar la que els semblava més lògica encara que, probablement, més cara; seguir la construcció de l'emissari pel Passeig del Cementiri fins allí on es pugués, i llavors aturar i fer desembocar totes les clavegueres del poble aquest punt.

I amb aquesta opinió manifestada per la General es va clore aquesta Assemblea.

TOPONIM, SANTS O POLÍTICS

El divendres, dia 27 del propassat Desembre, a les 9 del vespre, va tenir lloc, a la sala d'actes de l'Ajuntament, el darrer Ple Ordinari de l'any 1985. Un dels punts de l'Ordre del Dia tractava de posar nom als carrers del "grup sindical" de vivendes "germans Pujol i Reñé", així com també a altres carrers del poble, de nou tractat, que no en tenien.

Amb més assistència de públic que en anteriors plens començava les propostes dels diferents grups de què es componia el nostre Ajuntament; el Sr. Alcalde anomenava el carrer a posar nom i preguntava, als regidors, si teníem noms per a proposar i una vegada escoltades les suggerències passar-les a votació.

Si no recordo malament un dels primers llocs que es discutí, el nos que se l'hi havia de posar, fou la plaça que hi ha (per dir-ho d'alguna manera) d'avant la botiga de Cal Ramon del Moliner; la primera proposta la féu el partit de l'Aliança Popular, que fou la de "Plaça de Salvador Jové i Jias"; la segona l'Entesa Artesenca amb "Plaça dels Països Catalans", i la darrera el Regidor de PSC (PSC-PSOE) que proposà el nom de "Plaça del Sol". Els tres regidors d'Aliança votaren el nom de Salvador Jové i Jias, els tres de l'Entesa el nom de Països Catalans, el del PSC, la seva proposta, Plaça del Sol i els dos regidors de Convergència votaren la proposta dels de l'A-

Aliança Popular.

En les votacions de la resta de noms de carrers, les coses varen transcórrer seguint la mateixa tònica: els senyors Aliancistes es decantaven per les seves propostes, els de l'Entesa per les seves; el senyor socialista, ara per una ara per l'altra, i els de Convergència, que no varen fer cap proposta de nom per a cap carrer, recolzaven, incondicionalment, Aliança Popular.

Personalment estic en contra del sistema escollit alhora de triar els noms pels nous carrers perquè evidencien una falta de criteri total en la quasi totalitat dels nostre Consistori.

Crec que tot el poble hi tenia un dret a dir quins noms havien d'ésser els dels nous carrers. Estic convençut de la importància que té la toponímia pel que fa a la dominació de llocs concrets, i estic profundament en desacord de qualsevol intent defer desaparèixer els topònims i per damunt de tot crec que els carrers del nostre poble no han de tenir ni noms de persones, ni de polítics, ni de sants.

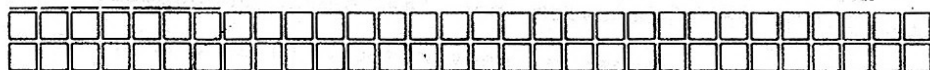
Resumint l'atzagaiada, tenim una plaça amb el nom d'un polític, hem augmentat el nombre de sants passant de tenir-ne un, a tres i així com si fos per art d'encanteri s'han fet desaparèixer dos topònims i hem perdut la possibilitat de recuperar-ne uns quants més.

Tant de bo que aquest Ple s'hagués celebrat l'endemà, dia 28, i així tot hauria quedat en una innocentada.

Gener del 1986

J. Mª C. O.

UNA NOMENCLATURA CANVIANT

(Carta oberta a cinc regidors)

Respectables senyors regidors de l'Ajuntament d'Artesa de Lleida, representants dels partits Alianza Popular i Convergència i Unió:

Vull adreçar-vos, públicament, aquestes ratlles per a manifestar-vos el meu disgust i preocupació per la majoria dels noms que heu triat per a posar a uns quants carrers i places del nostre poble. Entenc que teníeu tot el dret legal del món per a fer surar la vostra opinió. Respecte aquests noms, penso però, que hauria calgut documentar-se una mica per a fer la tria més escaient en cada cas i no posar els noms a la babalà; sense cap rigor no sentiment de respecte per les coses pròpies del nostre poble. Lamento profundament la vostra decisió, ja que, com artesenc preocupat per les nostres coses, m'he sentit ferit profundament en allò que més estimo: la història, la toponímia i el respecte a la personalitat pròpia del nostre poble:

-LA HISTÒRIA-

Al nostre poble, l'única vegada en la seva història, que es batejar un carrer amb el nom d'un polític va ser cap als anys 1914 o 15. El polític era el diputat Joan Moles i Ormella el nom del qual es va posar al carrer Nou, diuen, com agraïment per haver aconseguit per Artesa unes escoles noves (que llavors

s'estaven construint). Com que Joan Moles era un polític d'una determinada tendència, al començament de la dictadura de Primo de Ribera (1923) es va arrancar la placa amb el seu nom que hi havia en una paret de Cal Marquet. El carrer Nou (que mai havia deixat de ser-ho) va tornar a ser, oficialment, carrer Nou. Va passar la dictadura de Primo de Rivera sense fer el disbarat de posar el nom d'un polític a un carrer. Passaren els anys de la República, s'acaba la guerra i s'inicià el llarg període del franquisme. A cap ajuntament d'aquest període es va veure tentat de posar el nom del general Franco o de José Antonio (o d'algun altre militar) a cap carrer d'Artesa tot i què, llavors, era la moda imperant arreu (potser no trobaríem cap més poble a Catalunya sense un carrer dedicar a en Franco). Va venir la Democràcia i així com tots els pobles i ciutats es posaren a correr a canviar els noms dels carrers, a Artesa ja els teníem bé. Els bon criteri dels homes del nostre Ajuntament, en qualsevol règim, ara, vosaltres l'heu malmés posant el nom d'un polític (Salvador Jove i Gias) a una plaça de les Cases Barates

-TOPONIMIA-

No hi ha cap indret del nostre poble o de qualsevol altre poble, que no tingui un nom propi ben arrelat. A Artesa hi ha un munt de topònims d'aquests que haurien estat ben escaients pels carrers batejats; haurien estat noms propis nostres que, a la vegada, haurien ajudat a conservar. Per exemple: Per què en lloc de plaça de Salvador Jové no hi posaveu plaça de les cases que era el nom que tenia aquest indret abans de fer-se les cases Barates. Per què no s'han tingut en compte noms com "els Plans de Lleida" "el Vinyar Nou", "les Figueretes" que són topònims propers a aquestes cases?. Pensant-hi una mica haurien

sortit encara més noms nostres. Què volen dir per a nosaltres carrer del NORD, de MIGDIA, dels PIRINEUS o d'EUROPA? Noms com SEGRIA, les GARRIGUES o URGELL haurien tingut molta més lògica.

Al carrer (que encara no és carrer) on està situada la Cooperativa "La Ginesta" i que ara heu batejat amb el nom de SAN MIQUEL, si no volieu posar-li el nom d'aquesta cooperativa per les raons que siguin, per què no es recuperava el nom del MOLÍ NOU? No trobeu que s'ona bé, carrer del MOLÍ NOU? o per què si anem més lluny, no hi posàveu carrer del SITJAR que és el nom que tenia aquest camí en documents vells?. Per què el nom de St. Miquel (que és el patró del nostre poble) s'ha posat en aquests darreres de poble destinats al pas del bestiar? Per què no posàveu aquest nom (si us agrada posar el noms dels sants als carrers) al Paseig del Cementiri que és allí on la tradició diu que hi havia l'ermita de St. Miquel?. I per què en aquest passeig (si us espanta el nom de Cementiri, que sempre ho serà) no li posàveu el de la BASSA BONA o el nom de qualsevol poble (Puigverd, els Alamús, Torregrossa etc.) els camins dels quals convergeixen en aquest punt?.

-PERSONALITAT PRÒPIA DEL NOSTRE POBLE-

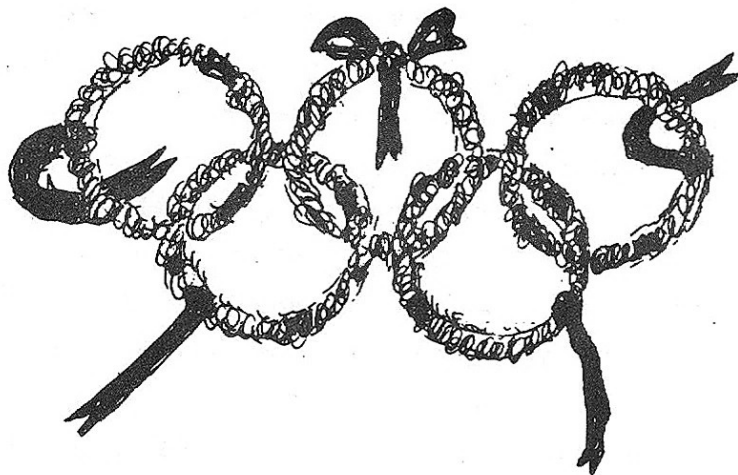
La personalitat del nostre poble li ve donada per la història i el respecte a les nostres tradicions. És una personalitat clarament rural d'un poble que ni li ha agradat la fatxenda ni presumir d'allò que no és. Que treballa cara endins pel seu benestar econòmic i el creixement cultural. Noms tan pomposos com carrer del PIRINEUS o d'EUROPA, AVINGUDA DELS ESPORTS trenquen aquest equilibri. Noms com carrer del MIGDIA, del NORD, de

LLEVANT o de PONENT són tan estranys a la nostra toponímia que enlletgeixen el conjunt i fereixen aquesta personalitat en aportant-hi uns elements estranys.

Segurament que ho heu fet amb bona fe, segurament que no us heu adonat que això lluny d'afavorir el nostre patrimoni toponímic l'heu ferit greument, l'heu escursat. Potser no valia la pena posar noms als carrers... Potser el temps us donarà raó i aquests noms es faran populars... Potser, però, un altre Ajuntament els voldrà refer... Tot plegat, i vist amb ulls d'ara, només hi ha un adjectiu que ho qualifica: Lamentable !.

Adolf Costafreda

HUMOR

EMBLEMA PAR A POSAR A "L'AVINGUDA DELS ESPORTS"

DIALEGS

(AMB JOSEP OLOMI I BATLLE, ACOLITAT)

oooooooooooooooooooooooooooo

El diumenge dia 30 del propassat Desembre, el bisbe de Lleida, en Joan Malla i Call va venir a Artesa per a atorgar l'ordre ministerial d'Acollitat, el seglar, Josep Olomí i Batlle.

Nosaltres no hem volgut desaprofitar l'avinentesa per a anar a parlar amb el Josep, en part per a felicitar-lo per la seva ordenació i en part per les ganes de xerrar amb ell de coses de l'Església i del seu acollitat. El Josep del Peret (nom amb que el coneixem popularment al nostre poble) és un personatge molt marcat, tan perquè en els difícils anys de la posguerra va estar molts anys d'alcalde, com pel seu compromís amb les tasques de l'Església tant a nivell local com diocesà. En Josep Olomí i Batlle (en JOB) és també, des de fa molt de temps, col.laborador de LA FEMOSA, per la qual cosa ens ha alegrat, encara més, la seva ordenació.

Anem a Cal Peret (casa seva) per a demanar-li si ens pot dedicar una estona per a fer-li aquesta entrevista. Tot i que és un home molt atrafegat (i més encara després del seu ministeri) quedem de trobar-nos a "La Femosa" el dilluns, dia dels Reis, a les deu del matí.

Asseguts prop de l'estufa, amb el mametòfon engegat, enem

escoltant les seves respostes i explicacions, a vegades molt concretes, a vegades molt llargues per a poder-les traspassar a lletra de motlle. Nosaltres només intervenim per a demanar algun aclariment o per a centrar la conversa cap allà on més ens interessa. Ara, ja passada aquesta conversa al paper, tot i considerant que ens hem deixat moltes coses a la cinta, us l'oferim perquè pugueu conèixer més bé aquesta persona i el que és un acolitat.

Sí, l'acolitat és un ministeri que el bisbe (l'Església, diguéssim) atorga al seglar que considera que és apte per a desenvolupar-lo. Un cop has tingut el nomenament (que no és pas cap cosa honorífica) t'obliga més que mai a dedicar-te als altres. L'acolitat et dóna opció a dir: "jo vull anar més lluny encara, em vull donar més a la Parròquia, al poble, a tota la gent, sigui d'on sigui". Perquè un seglar pugui arribar a ser acolitat ha de tenir els mèrits suficients perquè l'Església, en aquest cas el Sr. Bisbe, se n'adoni, ho valori i t'ho vulgui reconèixer. En el meu cas hom ha valorat la meva dedicació als altres a través de l'apostolat; ha estat una dedicació molt plena i de molt de temps dins dels "Cursets de Cristianitat", potser fa 25 o 26 anys, i això se m'ha reconegut.

Quan tenia uns 18 anys, jo era força increent, no us penseu. Sentia alguna cosa però no ho veia clar. Anar a missa per a mi no tenia gaire sentit i per això em vaig fer aquesta pregunta: Per què tot això, què hi ha darrera la missa ?. I va estar el voler-hi trobar un sentit que vaig començar a profunditzar i a preocupar-me'n. Vaig fer uns "Exercicis Espirituals", vaig estar una setmana tancat i allò em va encarrilar.

Des de llavors he estat en una línia, diguéssim, d'acció catòlica, propagandista dels "exercicis espirituals", i amb la qual cosa vaig fer una feina remarcable. D'aquí a Artesa hi vaig portar molta gent, potser cent persones; me'n recordo que fèiem tandes senceres amb gent d'Artesa.

Jo, malgrat que llavors tenia un càrrec polític, no vaig deixar mai l'apostolat. Dins de l'alcaldia (que va durar molts anys) amb coses bones i altres de no tan bones, ja que fins i tot em vaig passar amb algunes persones que, després de meditada la cosa els vaig demanar perdó; hi ha vegades que no toleres alguna paraula (que és el que em va passar a mi), però jo tinc una manera de ser que, un cop reflexionada la cosa, si he hagut de demanar perdó ho he fet. Tot això m'ha anat donat aquest empena de seguir sempre endavant.

Més tard, devia ser cap allà l'any 60 o 62, em vaig posar de ple dins del moviment dels "Cursets de Cristianitat", que ja he dit que hi porto 25 o 26 anys. Amb tot, però, segurament que allò que m'ha portat més lluny en el meu apostolat (i que segurament és el que el Sr Bisbe ha valorat per a donar-me aquest acollitament) ha estat la meua tasca dins de la "tercera edat".

El moviment eclesiàstic de la "tercera edat" que fa poc ha començat a Espanya, resulta que jo ja el vaig iniciar fa, almenys, 12 anys, vivint amb els vells, anant-me'n a viure a dins, junt amb aquesta gent marginada, ja que em va semblar que visitant-los entendria més bé els seus problemes, les seves inquietuds, el que pensaven... i així em vaig tancar una setmana amb ells en un asil. Allí t'odones de tots els seus problemes, de les seves mancances, del grau de convivència que hi ha entre ells que, són punts que si no els vius no te'is

pots creure. Sembla que hi hauria d'haver harmonia entre ells, la que viuen en comunitat, però no és així; hi ha els seus recels els seus odis, les seves discrepàncies... jo, amb ells, per a poder portar a cap aquest apostolat, havia de parlar-los de Déu, de Crist, de la Verge, i em vaig adonar que per a poder-ho fer necessitava una formació. A l'escola que tenim de "cursets" vaig aprendre i aprofundir molt i una vegada va començar a funcionar l'Escola de Teologia (que dóna més profunditat al coneixement de Déu, que no es pot arribar a conèixer del tot) m'hi vaig apuntar. Ara ja porto nou cursos de teologia fets els quals m'han ajudat molt en la meua tasca, al mateix temps que m'han preparat per a poder rebre aquest ministeri.

Penso que, com a creients, els seglars tenim la responsabilitat de perfeccionar-nos en totes les coses de l'Església, i hem d'ajudar l'Església en tot allò que puguem (com part que som de l'Església). Això, aquesta conseqüència, sí que et pot portar a un acolitat. Ara, si hom no es fa responsable del que comporta ser cristià, difícilment pot arribar a tenir un ministeri, perquè no el sabria exercir. Jo crec que això és el que fa falta a l'Església d'avui. El seglar, abans estava molt marginat de les tasques de l'Església (només podíem dir amén), però després del BATICA II el seglar ha agafat una identitat, una força, però, aquesta identitat se l'ha de fer valdre; ha d'actuar com Església amb totes les conseqüències.

Mireu, les dones, ara per ara em sembla (si bé no n'estic prou informat), que encara no poden arribar a l'acolitat, encara que sí que se les pot autoritzar a donar la comunió. Hi ha moltes monges i dones seglars que ho fan. Jo crec que les

dones no han de perdre mai aquesta esperança.

La feina o tasca de l'acolitat dins del temple és la d'un servidor, com si diguéssim el cambrer de l'altar. Ell és al peu de l'altar i ajuda al sacerdot a la celebració eucarística amb els medis que siguin, com per exemple amb els cants, amb les lectures... i quan hi ha molta gent ajuda a donar la comunió. És una ajuda de cambra... Pot portar els llibres d'inscripcions, tot el registre de la parròquia, els llibres de comptes (amb això que l'Església va de cara a autofinanciar-se, el bisbat porta un control rigorós de totes les recaptacions i despeses de totes les parròquies que han d'estar degudament anotades). Tot això porta molta feina i si no hi ha algú que ajudi als mossens tot queda molt endarrerit.

Fora del temple l'acolitat té la missió molt assencial de servir als més marginats, als que sofreixen. Visitar malalts, ajudar-los, confortar-los, portar-los la comunió. Es poden fer actes litúrgics amb la família per a donar al malalt més seguretat. L'acolitat també té la missió de la "tercera edat"...

Sí, crec que els capellans veuen amb bons ulls l'atorgament d'aquest ministeri. No salament el veuen amb bons ulls sinó que fins i tot ho creuen tan necessari que això s'intensificarà i es prepararà gant que puguin ajudar els sacerdots els les tasques que facin falta. I encara més, si tenim en compte la falta de sacerdots i que això es pot agreujar. Hi ha sacerdots que porten dos i tres parròquies i si no tenen l'ajuda dels seglars es farà difícil de poder-les potar bé.

Sí sí, crec que tots els cristians hem de sentir aquesta necessitat d'ajudar l'Església, i crec també que l'Església, fins i tot, podrà ordenar sacerdots a seglars casats (degudament formats, es clar) sense fills o ja amb els fills emanci-

cats.

Jo penso que és més raonable ordenar sacerdots a seglars casats d'un certa edat, que deixar casar els capellans. Penso que els capelans, a l'hora d'ordenar-se, ja sabien a què atènyer-se i si van acceptar el celibat no entenc perquè ara reclament el dret a casar-se. De totes maneres (i deixant apart la possibilitat que algun dia l'Església reconsideri això del celibat) penso que els capellans, per a fer bé la seva tasca, sempre la faran millor solters que castos, ja que tant la dona com els fills poden limitar molt el seu lliurament als altres, que per a mí, és la tasca principal d'un sacerdot.

La comunitat cristiana d'Artesa jo la veig, en general, creient. Potser li falta una profunditat d'identificació, per què tot i ser creient i tenir una fe (potser innata) comporta que no ens hem aturat a pensar el per què creiem això. Aquesta pregunta molta gent no se l'ha fet mai i això, jo crec que, fa falta als creients d'aquí a Artesa. Perquè si et plantejes aquesta pregunta crec que sortiria la resposta, aquesta força que dona el compromís. Ara mateix hi ha moltes persones que diuen que són cristianes, però si els preguntes per què ho són no saben què contestar. Crec que fa falta formular-se la pregunta i identificar-se amb allò que creuen. L'Església no anirà bé fins que no hi hagi una responsabilitat de tots els creients que formem l'Església. Quan hom s'ha identificat amb l'Església, ja està compromès...

A Artesa, al menys fins ara, totes les despeses que hi ha a la parròquia, les que són imprescindibles i les que estan mandedes per a ajudar a les parròquies més necessitades, sempre s'han cobert, i també s'han cobert despeses interiors com les recollides per a fer obres al temple etc.. Es clar que hi ha

gent de tota manera, però en general, els artesencs en aquesta qüestió són prou conseqüents. La parròquia d'Artesa en la part econòmica no s'ha quedat mai endarrera.

Segurament que hauríem estat xerrant tot el matí si no haguessin estat les obligacions del nostre entrevistat, ja que a dos quarts de dotze ens deixà per anar cap a la Parròquia on com acollitat havia de preparar l'altar per a la celebració de l'Eucaristia.

Ens acomiadem d'en Josep donant-li les gràcies per la seva gentilesa, i el felicitem novament pel seu acollitat.

Josep M^a i Adolf

POESIA

A L'ANTONI

M'agrada d'escriure a la tardor,
m'agraden les fulles seques
s'assemblen als teus ulls
ametllats, de mel ja feta;
M'agrada la teva mirada
afectuosa, dolça, tendra;
m'agraden els teus braços forts
guardians de la meva defensa
on hi aixuplugo els meus temors,
la meva debilitat i pobresa;
així em sento forta
i de jo mateixa mestressa
dedicada a tu
raó de la meva existència;
Perquè si és cert que visc
i visc la vida intensa
la visc cada minut
només perquè tu ets en ella.

Tu m'ha fet una dona
feliç, comprensiva i quieta;
m'has esbandit la inquietud
el recel i l'asperesa.

I jo què puc donar-te
per pagar aquest gran deute.

per pagar aquest amor
que tu a mi em professes ?
Et correspondré amb el meu
i amb tota la vida plena
i seguiria encara estimant-te
tantes vides com visqués.

Et somnio, et segueixo, t'enyoro;
potser pesada em faria
però no sé com apagar aquest amor
que m'ofega, que m'apreta
i és tan dolç aquest sentiment
que encara que tu no em vulguessis
passaria tota la vida
esperant-te que tornessis.

M^a. Carme esteve de Piñol

★ ★ ★ ★ ★
VAL MÉS MORIR DRET
QUE VIURE AGENOLLAT ★ ★
★ ★ ★ ★

L'home és l'únic animal que ensopega, les vegades que si-
guin, en la mateixa pedra.

de petitet, el meu padrí, recordo que solia dir-me: "La
pagesia ha estat fins ara marginada perquè hem estat un col-
lectiu d'una cultura molt baixa, però tinc l'esperança que ai-
xò canviarà, ja que la nova generació, a la qual tu pertanys,
té inquietuds per a aprendre i per acabar amb les injustícies.

Suposo que el mateix que el meu padrí em va dir a mi,
d'altres padrins, arreu d'ela nació, ho varen dir als seus
nets. Tots, qui més qui menys, ens hem esforçat per a adquirir
una cultura mitjana, ja que més enllà no estava al nostre
abast. Això, potser, hauria estat suficient si haguessin res-
tat parats tota aquella altra gent que, al llarg de la histò-
ria, han procurat, sense el mínim esforç, quedar-se amb tots
els ous que ha post la gallina. Nova ensopegada.

La nostra generació ha tornat a repetir el mateix que el
padrí em digué quan era petit: "Això canviarà perquè es palesa
amb claredat un afany de cultura en aquesta joventut d'ara".
La veritat és que això és cert; el nivell cultural asolit ara
és molt més alt que el nostre, però, també és cert que, aquest
nivell més alt, de retruc, ha servit perquè la meitat d'aquests
joves hagin entés que els està molt més a compte llevar els

ous a les gallines dels altres que criar gallines. Altra vegada amb la mateixa pedra...

I això ha estat així i podria continuar així perquè la nostra professió (encara que la cultura sigui millorada) és d'edicació exclusiva per a tenir cura, aviciar i mirar de treure millor qualitat dels nostres arbres, els nostres llegums, a les nostres flors. Tot això altre sempre ho hem deixat a les mans de Déu o a unes altres mans que, dissortadament, només volen fer-nos creure que les nostres vides tenen un futur falaguer. L'engany de l'esparança.

Però, aquest futur falaguer que sempre ens han promés els homes de camisa blanca, coll dur i corbata, n'hem d'ésser ben conscients, mai no serà així perquè, aquesta gent, pertanyen al grup dels que els agrada menjar els ous frescos.

Per això, només ens queda una alternativa, i és que els homes i dones del camp, igual que els arbres i les flors, necessitem un líder pagès, però un líder que estigui orgullós de la seva professió i que sigui conscient que si som una raça en perill d'extingir-se, que ens acabem amb dignitat i no pas callant.

Podria treure molts arguments en pro d'aquest plantejament, però des que TVE ha ensorrat "la Clave" (que era una illa de llibertat d'expressió) en fa por expressar-me en llibertat.

Volen fer-nos creure, per tots els mitjans, que els objectius tan sols poden conquerir-se amb el diàleg, d'una part també ho entenc així, però quan el nostre llenguatge (encara que sigui clar i català) no el volen entendre ni els polítics, ni el poder constituït, de poc ens pot servir el diàleg. Precisament això és el que cerquen els polítics i els homes de

camisa blanca i coll dur, perquè tenen por que tan sols els deixem agafar un sol ou que, és més o menys el que els tocaria

Per tant, pagès, amic meu, a la teva carta als Reis Màgics, després de tot allò que et fa il.lusió, no deixis de demanar-los que com més aviat millor et portin aquest home i dona honrats i tan orgullosos de la seva feina que no volen morir callant.

Jomaes

HUMOR

(EL DIBUÏX QUE HAVÍEM DIBUÏXAT
UNA NEVADA ENS L'HA COLGAT)

(ACUDIT DEDICAT ALS ESQUIADORS)

ESPIGANT

JA ESTIC AL CIM DE LA VIDA; SÓC GRAN

És veritat que podem cantar vistòria, després d'una lluita sense parar, estem ja al cim. És un gran honor poder-hi arribar perquè l'escalada és molt pesada i pocs poden arribar al cim. Quan han caigut al nostre costat ?. Així des d'aquesta altura es pot assaborir una posta de sol meravellosa amb calma i joia d'un objectiu acomplert, i com també fer reviure en el raconet dels records coses i més coses agradoses d'un passat que es fa present. Els joves no poden fer-ho encara, han de lluitar com nosaltres i ser forts per poder fer l'escala de la vida.

Com encara vivim, estem enclavats dintre de la societat on ens desenvolupem més o menys en una aportació potser poc activa en aquests moments, però si aquesta societat subsisteix ho deu a la Gent Gran, així de clar. La societat està formada de persones que han nascut en un àmbit familiar del qual som element molt bàsic. La parella, matrimoni, els fills i els fills del fills que perticipen dels avantatges d'un conviure social.

Sense passar-nos de ratllia som l'inici d'un despertar econòmic, cultural, acondicionaments de benestar amb les como-

ditats que fan la vida més agradable amb il·lusions de prosperar cada dia més.

Després d'un llarg ensopiment en què es desenvolupava la vida a la nostra infantesa i moltes generacions anteriors, acontentant-se amb l'anar fent a fer sempre el mateix, amb el mateix sistema sense preocupar-se d'un millorament.

Aquesta societat en què assoboreix la transformació des del dia que es concebut en el ventre de la mare és la que ens aparta poc a poc, intentant d'arribar a incomunicar-nos de la convivència familiar, en percentatge d'un noranta per cent de Gent Gran que viuen en aital marginació.

Es una Capitulació que ha estat redactada solament per una de les parts i d'una manera dictatorial en què solament consta la part material: "Ja que sou gran, teniu dret a aquests diners, i amb ells fes el que puguis però ha de deixar els pas lliure, aparteu-vos que estorbeu".

Tal volta és arribada l'hora en què aquests sis milions, aproximadament, de Jubilats podríem fer sentir la nostra veu sense veu, i en aquesta Capitulació amb uns CONSIDERANT que al menys constés tot, quina ha estat la nostra participació a la nova societat i en el seu desenvolupament.

CONSIDERANT- La nostra entrada a la vida estigué envoltada d'una gran misèria. En totes les cases del poble, no hi havia porta al pis ni tampoc allí on hi havia la cuina i el foc, només protegit per una cortina. Els seveis estaven situats al terrat a al corral.

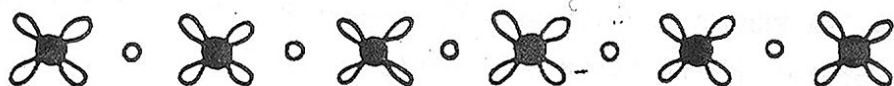
CONSIDERANT- La sega dels cereals es feia amb els volans baixaven colles de segadors de la Segarra; i si l'ordi era petit era arrancat per les dones del poble que comandades per l'Emília o per la Maria del peix amb jornades de sol a sol

sortien de casa quan tot just clarejava. Vingueren després les "dalles" que uns quan sabien manejar. El "batre"; o sia el desgranar l'espiga, era feina per les mules, era la part més important. S'esparpellaven les garbes per tota l'era, s'enganxaven les mules al Trill i som-hi, a córrer al damunt de les garbes; el procediment era fer tandes d'una hora, s'escampava (se li donava el tom) i una altra hora a córrer les mules i Trill; després de tres o quatre tandes el gra sortia de la clofolla i la palla era curta per a puguer fer el "paller" una altra tanda amb el "rodet" d'un metre d'altura per a fer la palla suau i fer caure, si hi quedava, algun gra de l'espiga; Per la tarda si el vent arribava, aixecant amb les forques la barreja de palla i blat tirant contra el vent, s'enduia més lluny la palla separant-se del gra acabant de netejar passant-lo per "l'arera". La jornada comensava a les tres del matí per acabar a les 10 de la nit.

CONSIDERANT- que el "guaret" es feia amb les arreus estirades per mules o bous, era feina de molts dies per a preparar la terra i matar les males herbes i on no hi podia arribar l'arreu s'havia de fer amb l'eixada, prop de les oliveres o ceps, el cava sempre aplanat era molt penós i amb les mans es triava la milloca o agram que era el més difícil d'arrencar, i així el 90 per cent dels cavadors de tant anar encorbats en ser grans, el cap els tocava a terra, amb els ronyons cascats.

Encara podíem ficar més CONSIDERANTS, no perquè ens compadiu que no és necessari però sí perquè la Tercera Edat, la Gent Gran estiguin més considerats en aquesta societat i no haguem de reclamar el que considerem tenir de dret i des del cim en què estem situats, esperem la nova sortida del sol, i una dolça melengia envadeixi el nostre esperit.

LA FEMOSA Nº 100

Quan, després de les provatures de fer un periòdic artesenc que van representar "Veu d'Artesa" i "La Meuca, va sortir el primer full del butlletí de "La Femosa" amb pretensions de continuïtat, poc podíem pensar el llarg camí que aquest faria.

El Setembre de 1967 sortia un sol full, ciclostilat, que va anar creixent en els mesos successius en nombre de pàgines i de contingut. No eren pas uns temps fàcils per a fer activitats culturals o de qualsevol altre tipus que s'apartés un xic d'allò que tolerava el règim establert. Cal subrallar el fet (que ara ningú no en parla; com si es vulgués amagar) que no es tolerava cap activitat de tipus reivindicatiu del dret d'utilitzar la llengua catalana (llavors es dei que era un dialecte) i molt menys es tolerava una publicació en català (i les que sortien en castellà estaven sotmeses a una estricta i rigurosa censura). Iniciar un periòdic en català en aquelles circumstàncies no era pas una cosa fàcil ni còmoda. Hom sabia prou bé que allò era il.legal (clandestí) i que en qualsevol moment podíem pagar-ne les conseqüències.

Amb tot, LA FEMOSA, va sortir amb empentes i rodalons més per falta de gent que escrigués articles que per problemes legals. Només cal adonar-se que del Setembre del 1967 fins a l'Abril-Maig del 73 només van aparèixer 30 números, tot i que quan es va iniciar tenia pretensions de sortir cada mes.

A Maig del 1973 la Guàrdia Civil va posar punt final a una aventura que començava a donar els seus fruits, doncs anaven creixent els col.laboradors i la intencionalitat dels articles. LA FEMOSA començava a fer nosa a un sector de gent que van procular que no tirés més endavant.

Va passar quatre anys fins a la represa d'això que en diríem la segona època (Novembre del 1977), feia dos anys que havia mort el Dictador. Havien canviat moltes coses i la por de fer una cosa sense cap autorització passava a segon terme.

Amb aquest número de Gener-1986 LA FEMOSA ha arribat al número 70 de la segona època, que si els afegim els 30 de la primera fan el número 100, un número rodó que per a una publicació de poble tan humil com la nostra, és una xifra important que no podem deixar passar per alt sense dedicar-li un comentari.

HUMOR

Quan era al mig de la Placeta
que, ara en dirant del Jové,
he sentit una cançoneta
que m'ha orientat molt bé:
El carrer de PONENT, el tens a l'esquerra,
el del NORD, al teu davant,
a la teva esquena el de MIGDIA
i a la dreta el de LLEVANT.

COL·LABORACIONS INFANTILS

EL REI DELS CONTES

Era una vegada un rei, que era el rei de tots els contes.

En el seu immens palau tenia una immensa llibreria plena de contes de totes menes, grans i petits, de por i de riure, dels més fantàstics fins als més reals i també en tenia un del futur i un altre que es va escriure a la lluna... i fins i tot un que el va fer un japonès amb els dits dels peus. Entenia una infinitat !!.

Però el rei tenia un petit i gran problema, que cada vegada que passava per una prestatgeria de la seva llibreria es quedava mirant.

I què mirava ? Doncs mirava un lloc esplèndid per a ficar-hi un bon conte.

I quin conte seria ? El rei deia que tenia tots els contes que existien menys un i vinga, pensa que pensaràs... fins que a l'últim va dir que aquella mateixa nit es faria una festa on aconvidaria tots els protagonistes de tots els contes, així reconeixaria el conte que li faltava. Va aconvidar a la "Blancaneus i als 7 nans" a la "Ventafocs" al "Gat amb botes" a en "Pinotxo", molts; que n'era de bonic veure com ballaven ! Però res!, no va aconseguir res; que desgraciat es tornava el rei, ni tan sols els bufons el feien riure. Havia de saber quin conte li faltava, quin conte hauria d'ocupar aquell racó tan esplèndid; ningú no el volia deixar anar a veure aquell racó

tan esplèndid perquè es posava trist, molt trist; però ell hi anava. Semblava que tot el mal de la terra li entrés al cor, parlava sol i es preguntava, quin conte li faltava ?.

Fins que un dia va decidir de fer una reunió amb tots els savis de tot el món, ells tampoc no sabien de quin conte es tractava; el rei deia que si els savis no ho sabien que estaven perduts.

Els súbdits el volien fer content i van decidir de fer-lo sortir al carrer a passejar, en un altra mena d'ambient. Un nen que passava per allí sabia quin conte li faltava al rei i s'hi va apropar i li va dir mig rient:

Escolti senyor rei, m'han dit que a vosté li falta un conte i jo crec que sé quin conte li falta.

El rei en sentir aquella "santa paraula" li va pregar que l'hi digués.

El nen li va dir a l'orella quin conte li faltava i es va ficar a riure; el rei primer s'ho va pensar i després també es ficà a riure, els dons reien i no paraven; la gent es preguntava de què reien, els subdits tots seriosos mirant-se uns a altres també s'ho preguntaven. El rei tot rient amb veu forta va dir quin conte li faltava i tots es van ficar a riure, van riure tant que els feia mal la panxa, alguns es tiraven per terra, els altres saltaven, ja no podien més.

Aquest conte es va guardar en secret sols el savien la gent que es taven allí, ningú més. A la fi el rei orgullós va podr tapar aquell racó esplèncid amb un bon conte. Es va fer una festa al palau on es va aconvidar a tothom i quan es va acabar la festa, el rei va fer un discurs que va ésser molt aplaudit... i deia, que no sols les persones grans sabien co-

ses sinó que els petits poden guanyar als savis que es donen per vençuts.

Jo sé de quin conte es tractava, però és un secret i no el puc dir. Vaja! em feu pena, us donaré una pista:

El conte que ara esteu llegin vosaltres.

Què, ho heu endevinat ?

Núria Olomf i Ané (11 anys. 6è E.G.B.)

EL GOS QUE S'AVORRIA

Hi havia una vegada, en una granja, un gos que s'avorria moltíssim. A aquest gos no li agradava ni caçar, ni jugar, ni córrer ni altres coses que feien els altres gossos. Només li agradava passar aventures.

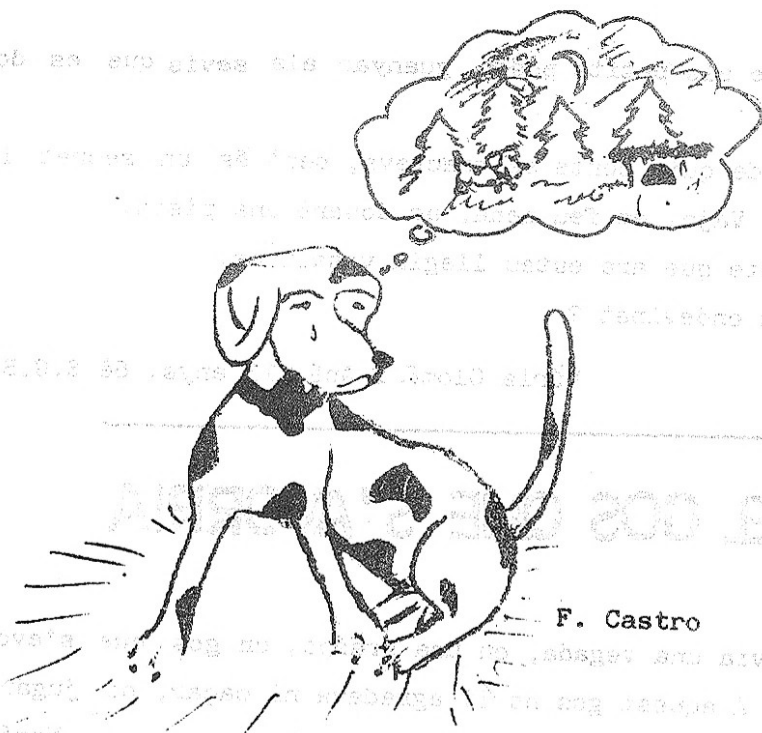
S'avorria i s'avorria, fins que un dia se'n va recordar que quan era petit havia viscut la següent aventura:

Una nit de Desembre es va perdre pel bosc. Com que feia molt de fred se'n va anar a refugiar a una coveta, però la rata que hi havia dins el va fer fora i el va perseguir fins molt lluny. Per sort, la rata no el va agafar.

Més tard es va enfilegar dalt d'un arbre i es va ficar dins d'un forat; l'esquirol que hi havia el va despatxar i també el va perseguir. El gosset estava molt trist, tenia fred i por.

Després es va ficar dins d'un cau, però el conill no el va voler i també el va perseguir.

Quan es va fer de dia, el gosset va tornar cap a casa. Encara que va passar una mala estona, el gosset havia experi-

F. Castro

mentat una aventura molt emocionant.

El gos va pensar que hauria de tornar a passar aquella aventura. Es va encaminar cap al bosc i s'hi va endinsar i endinsar fins que es va perdre. La nit va venir i el gos es va alegrar perquè ara hauria de buscar refugi. Se'n va anar cap a una cova on vivia una rata. En ficar-s'hi el gos, la rata va fugir corrents. El gos es va posar trist perquè la rata no l'havia perseguit, però no li va donar importància i es va enfilear

dalt d'un arbre on vivia un esquirol. L'esquirol va sortir corrents en veure el gos i ell es va ficar molt trist. Li va passar el mateix amb el conill. El gos se'n va tornar a la granja on es va morir d'avorrit.

El que li va passar al gos, és que es va fer gran i tots els animals el temien pensant que era un gos de caça.

||| LA FEMOSA |||

AGRUPACIÓ CULTURAL

:: ARTESA DE LLEIDA ::